

จดหมายเปิดผนึก

เรื่อง ขอให้ระงับการอุทธรณ์คำตัดสินศาลปกครอง และยกระดับมาตรการแก้ปัญหามลพิษอากาศภาคเหนือ ให้เกิดการดำเนินงานตลอดทั้งปี

เรียน คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

สืบเนื่องจากคดีที่ นายภูมิ วชร เจริญผลิตผล ราษฎร ต.บ้านปง อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ฟ้องร้องหน่วยงานท่านต่อศาลปกครองเชียงใหม่ ความตามคดีแดงหมายเลข ส.1/2564 วันที่ 8 เมษายน 2564 ที่ศาลสั่งให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เร่งประกาศเขตควบคุมมลพิษใน 4 จังหวัด ภายใน 30 วัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหามลพิษอากาศภาคเหนืออย่างเป็นระบบ และเกิดมีข่าวสารปรากฏว่าหน่วยงานของท่านจะยื่นอุทธรณ์คำตัดสินดังกล่าว

ประชาชนผู้เดือดร้อนจากปัญหามลพิษอากาศฝุ่นควันขนาดเล็กที่มาร่วมตัวกันเป็นสภามหาใจเชียงใหม่ พยายามผลักดันให้เกิดการเร่งแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายปี 2562 มีความเห็นว่าคุณกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในฐานะองค์กรหลักด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานไม่ควรจะยื่นอุทธรณ์คำตัดสิน เพราะมันเป็นเพียงเทคนิคทางกฎหมาย และเป็นแค่ข้อถกเถียงว่าด้วยวิธีการแก้แบบใดจะดีกว่ากัน ซึ่งเร่งจะยืดเวลาของการร่วมกันทำงานออกไปอีก

สภามหาใจเชียงใหม่เห็นว่า การประกาศเขตควบคุมมลพิษ ตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535 เป็นเครื่องมือและแนวทางหนึ่ง ที่มีทั้งข้อจำกัดและข้อเด่นในตัวเอง มาตรการบางประการสมควรนำมาใช้เพื่อลดจุดอ่อนของมาตรการตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550

ข้อจำกัดของแนวทางให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดแบบ single command ให้อำนาจจัดการเบ็ดเสร็จแค่ระยะเวลา 3-4 เดือน ไม่ครอบคลุมการจัดการแก้ปัญหาตลอดทั้งปี และไม่ลงลึกถึงแผนชุมชน/ท้องถิ่น และการบูรณาการพลังทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ขณะที่ หากประกาศเขตควบคุมมลพิษ จะบังคับให้เกิดแผนชุมชน ดึงพลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาร่วม เกิดแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมจังหวัด และที่สำคัญที่สุดคือ งบประมาณในการดำเนินการตลอดทั้งปี

แต่อย่างไรก็ตาม สภามหาใจเชียงใหม่ ก็เข้าใจดีว่า ถ้าฟังการประกาศเขตควบคุมมลพิษและขั้นตอนตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ นั้น ยังไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของการแก้ปัญหา เขตควบคุมมลพิษและแผนชุมชนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุดมาตรการแก้ปัญหาที่ประชาชนอยากให้เห็น

การยกระดับมาตรการทั้งระบบ เริ่มจาก กระบวนทัศน์ของฝ่ายนโยบายที่มองว่าเรื่องนี้เป็นปัญหามลพิษในเวศสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมมนุษย์ ที่ต้องจัดการกันตลอดทั้งปี ไม่ใช่ ภัยพิบัติเฉพาะฤดู ภายใต้เงื่อนไขเวศแวดล้อมแอ่งภูเขาภาคเหนือที่มีพื้นที่ป่าไม้เกินกว่า 65% มีความซับซ้อนของปัญหาที่ถกมายาวนาน

โดยเฉพาะปัญหาชุมชนในเขตป่า สิทธิและการกระจายอำนาจด้านการจัดการทรัพยากร รวมถึงระบบจัดการของระบบราชการส่วนต่างๆ ด้วยกันเอง

สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอเสนอให้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะรัฐบาล และหน่วยงานเกี่ยวข้อง ได้โปรดใช้โอกาสที่ศาลปกครองมีคำตัดสินออกมาครั้งนี้ ทบทวนชุดมาตรการแก้ปัญหามลพิษอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็กภาคเหนือ ที่ยังไม่ลงตัว และขาดเอกภาพ ให้เป็นชุดมาตรการที่เป็นแผนบูรณาการสอดคล้องกับสภาพปัญหาในเขตแวดล้อมและตรงเป้ายิ่งขึ้น เริ่มจาก การเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ ให้เกิดการระดมการแก้ปัญหาจากระดับชุมชนท้องถิ่นตั้งแต่ฤดูฝน เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคมนี้ แทนที่จะรอให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการประจำปีในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน เช่นที่ผ่านมา พร้อมกันนั้นขอโปรดปรับปรุงแผนปฏิบัติการตามวาระแห่งชาติเดิม ให้สอดคล้องกับแนวทางใหม่ ผนวกหลักการป้องกันไว้ก่อน precautionary principles ต่อปัญหามลพิษตามปฏิญญาริโอ ที่รัฐบาลไทยได้รับรองตั้งแต่พ.ศ. 2535

อนึ่ง หากมีข้อกังวลว่าการประกาศเขตควบคุมมลพิษในจังหวัดภาคเหนือจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว ขอนำเรียนว่า ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา ได้มีการประกาศเขตควบคุมมลพิษมาหลายแห่งแล้วรวมทั้งพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสงขลา อำเภอหาดใหญ่ เกาะพีพี เมืองพัทยา ฯลฯ ที่ล้วนเป็นเมืองท่องเที่ยวและมีการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจสำคัญมาก่อน

สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขอเรียนย้ำว่า ชุดมาตรการแก้ปัญหาที่ประชาชนอยากเห็น คือการยกระดับกระบวนการที่ค้นมองเห็นปัญหานี้ไม่ใช่แค่ภัยพิบัติประจำฤดู ให้ความสำคัญต่อการ บูรณาการพลังสังคมจากระดับชุมชนท้องถิ่น กระจายอำนาจและงบประมาณจัดการลงไปให้เพียงพอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันแท้จริง ผสานกับการปฏิบัติการและอำนวยจากส่วนกลางในระยะเผชิญเหตุอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และ มาตรการตามมาตรา 59 ให้ประกาศเขตควบคุมมลพิษ จะเป็นหนึ่งในกลไกของชุดมาตรการยกระดับการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการจัดทำแผนจากชุมชนท้องถิ่น มีช่องทางจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ โดยมีกฎหมายรองรับ

ขอแสดงความนับถือ

สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่